

המוסד לביטוח לאומי
מנהל המחקר והתכנון

9/07/2014

בדיקת שיעור כיסוי פנסיוני של השכירים מתוך קובץ שכר

מסמך ראשוני

אסתר טולדנו ודניאל גוטליב

אחת השאלות החשובות במיוחד מאז שקיים חוק פנסיה חובה היא מידת הכיסוי של זכויות פנסיוניות של ציבור העובדים. לשאלה זו משנה חשיבות כשמדובר בעובדים בעלי שכר נמוך וחוסר יציבות תעסוקתית. מינהל המחקר והתכנון יזם דוח מעקב אחר מידת הכיסוי של הביטחון הפנסיוני. מטרת המסמך הנוכחי לבחון את איכות נתוני הפנסיה של שכירים בקובץ השכר של רשות המיסים. הבדיקה נעשתה בשני שלבים:

שלב ראשון: במנהל המחקר והתכנון יש קבצי שכר של רשות המיסים של 29 השנים האחרונות. בעזרתם יצרנו מספר חודשי עבודה של כל שכיר שעבד אי פעם בשנים הנדונות. בדקנו את שאלת הכיסוי הפנסיוני של אנשים שהסתברות שצברו זכויות לפנסיה גבוהה למדי: אנשים בני 68 עד 75 שעבדו לפחות 20 שנה. האם עובדים ותיקים כאלה רשומים בקובץ השכר האחרון (2011) כמקבלי פנסיה?

נמצא כי 67.5% מהם קבלו פנסיה והיתר לא רשומים כמקבלי פנסיה.

שלב שני: בשלב זה נבדקו 32.5% הנתרים בעזרת סקר מדגמי. המדגם המקרי כלל 300 אנשים בגילאים 68 עד 75 שלא רשומים בקובץ שכר 2011 כמקבלי פנסיה.¹ 158 איש -52.7% מהם אותרו וענו לשאלון.

כ-25%, דהיינו כ-40 מרואיינים קיבלו בפועל פנסיה שאינה רשומה בקובץ השכר. 10 מהם התחילו לקבל פנסיה רק ב-2012 או 2013, לכן אין אפשרות שיופיעו בקובץ השכר של 2011. 118 לא מקבלים פנסיה.

בסך הכול, 30 (19% מהמדגם) הצהירו שקיבלו פנסיה ב-2011 ואינם רשומים בקובץ כמקבלי פנסיה, שהם כ-6% מאלה שלא נמצאו מקבלים פנסיה בשלב הראשון (מה-32.5%).

¹ זה לא מונע מהם כמובן להיות רשומים כמקבלי שכר.

לוח 1: ריכוז תוצאות המדגם

100.0	300	סה"כ
47.3	142	לא אותרו
52.7	158	השיבו לשאלון
100.0	158	
6.3	10	מזה: החלו לקבל פנסייה בשנים 2013-2012
19.0	30	מקבלים פנסייה ב-2011 ולא רשומים בקובץ שכר 2011
74.7	118	לא מקבלים פנסייה

לפיכך שיעור מקבלי הפנסייה ב-2011 הוא למעשה 74% ולא 67.5%. במילים אחרות כ-7 נקודות אחוז ממקבלי הפנסייה אינם מדווחים בקובץ השכר שהם כ-10% מהאוכלוסייה הרלוונטית המדווחת בקובץ השכר. השאלון העלה כי הסיבה לאי-רישום מקבלי פנסייה הוא לרוב היותם אנשי צבא קבע שכידוע לא מדווחים בקובץ השכר. אנשי צבא קבע שבכל זאת נמצאו בקובץ השכר הם בדרך כלל כאלה שעבדו גם בשוק העבודה הרגיל. בסקר נמצא גם שסיבה נוספת לאי-רישום מקבלי פנסייה בקובץ השכר היא היותם מקבלי פנסייה באמצעות ביטוח מנהלים או באמצעות קרן מבטחים.

מהבדיקה עולה של-26% מהשכירים אין כסוי פנסיוני. הלוחות להלן נותנים אינדיקציה להבדלים בתכונות של מקבלי פנסייה בהשוואה לקבוצה שאין לה כסוי פנסיוני.

לוח 2: מקבלי פנסייה ואחרים לפי מספר שנות לימוד (מתוך הסקר)

	עד 8 שנות לימוד	9-11	12+	סה"כ	
	21.5	14.6	64.0	100.0	סה"כ
	20.0	12.5	67.5	100.0	מקבל פנסייה
	22.0	15.3	62.8	100.0	לא מקבל פנסייה

לוח 3: מקבלי פנסייה ואחרים לפי בית ספר אחרון (מתוך הסקר)

	יסודי	תיכון מקצועי	תיכון עיוני	השכלה גבוהה	אחר	סה"כ
	22.2	4.7	42.3	28.2	2.7	סה"כ
	21.6	8.1	37.8	32.4		מקבל פנסייה
	22.3	3.6	43.8	26.8	3.6	לא מקבל פנסייה

לוח 4: מקבלי פנסיה ואחרים לפי תעודה הלימודית הגבוהה (מתוך הסקר)

תעודה מקצועית	תואר אקדמי	תעודת סיום בית ספר	סה"כ	
30.9	34.6	34.6	100.0	סה"כ
31.0	41.4	27.6	100.0	מקבל פנסיה
30.9	32.1	37.0	100.0	לא מקבל פנסיה

לוחות 2, 3 ו-4 מצביעים על כיסוי פנסיוני נמוך, כצפוי לגבי מעוטי השכלה. הפער בין המכוסים פנסיונית לבין מי שלא מכוסה בולט במיוחד לגבי קבוצת האנשים שאין להם לא תואר אקדמי ולא תעודה מקצועית. הפער מגיע כמעט ל-10 נקודות אחוז מול מקבלי הפנסיה.

לוח 5: מקבלי פנסיה ואחרים לפי ענף כלכלי במקום העבודה העיקרי (מתוך סקר)

ענפים אחרים	שירותים אישיים	שירותים ציבוריים	שירותים עסקיים	מסחר ושירותי אוכל והארוחה	תעשייה	סה"כ	
8.1	22.2	26.0	10.8	19.6	13.3	100.0	סה"כ
12.5	15	22.5	7.5	27.5	15.0	100.0	מקבל פנסיה
6.7	24.6	27.1	11.9	17.0	12.7	100.0	לא מקבל פנסיה

לוח 6 מצביע על ענפי השירותים העסקיים והשירותים האישיים כעל הענפים הבעייתיים יותר. השיעור הגבוה של אי-כיסוי פנסיוני בקרב נותני שירותים אישיים דומה לתוצאה של דוח אי-ציות לשכר מינימום המוצא מידי שנה על ידי מנהל המחקר והתכנון.²

לוח 6: מקבלי פנסיה ואחרים לפי משלח יד במקום העבודה העיקרי (מתוך סקר)

משלחי יד אחרים	מנהלים	עובדי שירותיים	עובדים מקצועיים בתעשייה	מכירות	פקידים	מקצועות אקדמיים	בעלי מקצועות חופשיים ואחרים	סה"כ	
9.7	10.3	13.8	15.9	5.5	17.2	5.5	22.1	100.0	סה"כ
10.9	0.0	10.8	27	2.7	16.2	10.8	21.6	100.0	מקבל פנסיה
9.3	13.9	14.8	12	6.5	17.6	3.7	22.2	100.0	לא מקבל פנסיה

לוח 6 מאמת את המסקנה לגבי חשיבות ההשכלה כדי להבטיח כיסוי גבוה של פנסיה, שכן במקצועות אקדמיים שיעור מקבלי הפנסיה הוא כמעט פי 3 לעומת אלה שלא מקבלים פנסיה. משלחי יד כמו בתחום מכירות ועובדי שירותים, שלא דורשים השכלה משמעותית אכן מכוסים ברמה נמוכה בהרבה.

² ר' לוח 3א, http://www.btl.gov.il/Publications/more_publications/Documents/TziyutScharMinimum.pdf

מהבדיקה של המרואיינים מתוך בני 68 עד 75 שעבדו לפחות 20 שנה למדנו שאין הטיה משמעותית לגבי ממדי הכיסוי הפנסיוני כפי שהוא מתבטא בקובץ השכר. לכן הנחנו בשלב זה שאין הטיה גם בקרב בני 68 ויותר שצברו ותק בתעסוקה של 5 שנים לפחות.

להלן ניתוח אוכלוסייה בגילאים 68 עד 75 שצברו לפחות חמש שנות עבודה שמקבלים פנסיה מול אלה שאינם מקבלים פנסיה, וזאת מתוך קבצים מנהלים של המוסד לביטוח לאומי: נתוני שכר ופנסיה הם כאמור מקובץ שכר, תכונות דמוגרפיות מקובץ ביטוח והותק בעבודה חושב מתוך קובץ עיסוק הכולל בין היתר היסטוריה תעסוקתית של כל תושב משנת 1954. לגבי אוכלוסייה זו נבדקו המאפיינים הדמוגרפיים והתעסוקתיים המשפיעים על הסיכוי לקבל פנסיה.

סטטיסטיקה תיאורית

נתוני אוכלוסייה בגילאים 68 עד 75, לפי מגדר מצביעים על הבדלים צפויים: רק 36% מהנשים צברו ותק של 30 שנה ויותר לעומת 59% גברים. כמו כן רק 13% מהנשים השתכרו בשכר מעל פעם וחצי מהשכר הממוצע במשק לעומת 31% גברים. התפלגות לפי ענף כלכלי מראה כי 17% מהגברים עבדו בבניו לעומת 75.177% נשים (לוח 7).

גם נתונים על שיעור כסוי פנסיוני מצביעים על הבדלים צפויים: שיעור נמוך יחסית של נשים מקבלות פנסיה: 52.3% לעומת 55.3% גברים. שיעור מקבלי פנסיה גדל עם הגיל ועם רמת השכר. בענפים מסחר ובינו שיעור פנסיוני נמוך יותר, שכן בענפים אלה קיימת תחלופה גבוהה והעבודות הן בדרך כלל זמניות (לוח 8).

לוח 7 : אוכלוסייה בגילאים 68 עד 75 שצברו וותק עבודה של 5 שנים לפחות ועבדו תקופה כלשהי
ב-25 שנים האחרונות

אחוזים			מספרים מוחלטים			
נשים	גברים	סה"כ	נשים	גברים	סה"כ	
46.9	53.1	100.0	91,647	103,896	195,543	סה"כ
100.0	100.0	100.0				קבוצות גיל
36.6	35.9	36.2	33,543	37,330	70,873	מ-68 עד 70
34.7	34.4	34.5	31,789	35,754	67,543	בין 71 ל-73
28.7	29.7	29.2	26,315	30,812	57,127	מ-74 עד 76
						וותק בעבודה
10.4	5.3	7.6	9,487	5,458	14,945	מ-5 עד 9
12.9	8.2	10.4	11,823	8,486	20,309	מ-10 עד 14
12.7	9.0	10.7	11,618	9,390	21,008	מ-15 עד 19
13.5	8.9	11.1	12,394	9,216	21,610	מ-20 עד 24
14.8	10.1	12.3	13,585	10,468	24,053	מ-25 עד 29
35.7	58.6	47.9	32,740	60,878	93,618	30+
						שכר במקום העבודה האחרון
56.8	30.6	42.9	52,041	31,825	83,866	עד מחצית השכר הממוצע במשק בין מחצית למלוא השכר
21.4	26.9	24.3	19,587	27,900	47,487	ממלוא השכר עד 150% מהשכר הממוצע מעל 150% מהשכר הממוצע במשק
8.9	11.6	10.3	8,130	12,045	20,175	ענף כלכלי במקום העבודה האחרון
13.0	30.9	22.5	11,889	32,126	44,015	חקלאות
17.1	8.8	12.7	15,657	9,134	24,791	תעשייה
1.5	2.4	2.0	1,383	2,474	3,857	בינוי
6.6	16.8	12.0	6,084	17,408	23,492	מסחר
1.0	6.4	3.9	904	6,678	7,582	תקשורת
8.6	11.4	10.1	7,894	11,849	19,743	שירותים פיננסיים
5.0	10.2	7.7	4,557	10,595	15,152	שירותים ציבוריים
22.6	24.5	23.6	20,687	25,468	46,155	שירותים אישיים
32.1	14.8	22.9	29,384	15,406	44,790	
5.6	4.7	5.1	5,097	4,884	9,981	לא ידוע

לוח 8: שיעור מקבלי פנסיה לפי תכונות נבחרות

נשים	גברים	סה"כ	
52.3	55.3	53.9	סה"כ
			קבוצות גיל
51.2	52.4	51.8	מ-68 עד 70
51.7	55.2	53.6	בין 71 ל-73
54.6	58.9	56.9	מ-74 עד 76
			וوتק בעבודה
2.5	6.6	4.0	מ-5 עד 9
14.4	18.7	16.2	מ-10 עד 14
34.1	30.7	32.5	מ-15 עד 19
56.2	42.1	50.2	מ-20 עד 24
70.4	51.6	62.2	מ-25 עד 29
78.0	71.2	73.6	30+
			שכר במקום העבודה האחרון
38.2	45.1	40.8	עד מחצית השכר הממוצע במשק
59.1	41.9	49.0	בין מחצית למלוא השכר
			ממלוא השכר עד 150% מהשכר
79.8	61.5	68.9	הממוצע
84.2	74.8	77.3	מעל 150% מהשכר הממוצע במשק
			ענף כלכלי במקום העבודה האחרון
57.8	60.1	59.3	חקלאות
48.8	57.7	55.4	תעשייה
33.2	35.0	34.8	בינוי
30.7	32.8	32.0	מסחר
58.4	67.5	64.8	תקשורת
56.9	54.4	55.5	שירותים פיננסיים
53.5	67.0	58.1	שירותים ציבוריים
54.3	54.5	54.4	שירותים אישיים
54.7	62.6	57.6	לא ידוע

תוצאות האמידה

המשתנה המוסבר הוא "קבלת פנסיה". המשתנים המסבירים הם מגדר, גיל, וותק תעסוקתי ענף כלכלי ושכר (במחירי 2011) במקום העבודה האחרון.

תוצאות המודל בניגוד לנתון סטטיסטי מצביעות על ההסתברות של נשים לקבל פנסיה גבוהה מזו של גברים, אחר השפעות של יתר המשתנים.

לוח 9: תוצאות הרגרסיות (סך הכול, נשים וגברים) – ההסתברות לקבל פנסיה (ערך 1)

גברים				נשים				סך הכול			
Model Information WORK.A Data Set pension Response Variable 2 Number of Response Levels binary logit Model Fisher's scoring Optimization Technique				Model Information WORK.A Data Set pension Response Variable 2 Number of Response Levels binary logit Model Fisher's scoring Optimization Technique				Model Information WORK.A Data Set pension Response Variable 2 Number of Response Levels binary logit Model Fisher's scoring Optimization Technique			
103896 Number of Observations Read 103896 Number of Observations Used				91647 Number of Observations Read 91647 Number of Observations Used				195543 Number of Observations Read 195543 Number of Observations Used			
Response Total pension Ordered Frequency Value 57476 1 1 46420 0 2				Response Total pension Ordered Frequency Value 47959 1 1 43688 0 2				Response Profile Total pension Ordered Frequency Value 105435 1 1 90108 0 2			
Probability modeled is pension=1.											
Model Fit Intercept and Covariates Intercept Only Criterion 116115.56 142853.69 AIC 116297.03 142863.25 SC 116077.56 142851.69 -2 Log L				Model Fit Intercept and Covariates Intercept Only Criterion 92805.75 126852.61 AIC 92984.838 126862.03 SC 92767.75 126850.61 -2 Log L				Model Fit Statistics Intercept and Covariates Intercept Only Criterion 211767.06 269879.57 AIC 211970.74 269889.75 SC 211727.06 269877.57 -2 Log L			
Testing Pr > ChiSq DF Chi-Square Test <.0001 18 26774.139 Likelihood Ratio <.0001 18 24581.314 Score <.0001 18 20076.683 Wald				Testing Pr > ChiSq DF Chi-Square Test <.0001 18 34082.857 Likelihood Ratio <.0001 18 29714.57 Score <.0001 18 22382.169 Wald				Testing Global Null Hypothesis: BETA=0 Pr > ChiSq DF Chi-Square Test <.0001 19 58150.504 Likelihood Ratio <.0001 19 52210.486 Score <.0001 19 41443.863 Wald			
Analysis of Maximum Likelihood Estimates Pr > ChiSq Wald Standard Error Estimate <.0001 1252.862 0.0328 -1.1611				Analysis of Maximum Likelihood Estimates Pr > ChiSq Wald Standard Error Estimate <.0001 4938.0016 0.0284 -1.996				Analysis of Maximum Likelihood Estimates Pr > ChiSq Wald Standard Error Estimate DF Parameter <.0001 6775.0408 0.0231 -1.8982 1 Intercept <.0001 983.3689 0.0119 0.3737 1 אישה גיל - לעומת גילאים עד 70 504.396 0.0127 0.2854 1 בין 71 ל-73 1199.8384 0.0134 0.4627 1 מעל גיל 73 ונתק בעבודה מתוך קובץ עיסוק לעומת בעלי ותק עד 9 שנים 124.3006 0.0224 -0.2498 1 מ-10 עד 14 890.8679 0.0189 0.5647 1 מ-15 עד 19 3491.9097 0.0187 1.1021 1 מ-20 עד 24 5498.4294 0.0193 1.4305 1 מ-25 עד 29 15329.396 0.0183 2.267 1 30+ שכר חודשי במקום העבודה האחרון - לעומת בעלי שכר עד מחצית השכר במשק 674.1435 0.0137 0.3549 1 בין מחצית למלוא השכר 2730.8501 0.0191 1 ממלוא השכר עד 150% 6162.1251 0.0158 1.2384 1 מעל 150% ממלוא השכר הממוצע ענף כלכלי במקום העבודה האחרון - לעומת שירותים ציבוריים 30.3357 0.0399 -0.2197 1 חקלאות 268.3044 0.0197 -0.3219 1 תעשייה 1645.8376 0.0303 -1.2298 1 בינוי 3785.3865 0.0209 -1.2858 1 מסחר 415.8049 0.0228 -0.4644 1 תקשורת 66.6609 0.0158 -0.1293 1 שירותים פיננסיים 127.3267 0.0257 -0.2898 1 שירותים אישיים 0.6595 0.1941 0.031 -0.0137 <.0001 126.3299 0.0245 0.275 <.0001 74.273 0.0187 0.1615 1 לא ידוע			

נספח: שאלון

שלום, מדבר/ת _____ מהמוסד לביטוח לאומי. אנו עורכים סקר כדי ללמוד על מידת הכיסוי הפנסיוני באוכלוסייה.

1. כמה שנים עבדת במהלך חיידך?

- בערך:
- 5-0
- 6-10
- 11-15
- 16-20
- 21-25
- 26-30
- 30-35
- +35

2. בכמה מקומות עבודה עבדת?

- בערך:
- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10

2. פרט מי הם המעסיקים העיקריים שלך ומספר שנים בהם עבדת אצל אותו מעסיק ומה הפעילות העיקרית של המעסיק ואיזה עבודה עשית בעיקר

4. מספר שנות עבודה:

3. שם המעסיק:

5. הפעילות העיקרית של מקום העבודה:

6. סוג העבודה העיקרית שעשית:

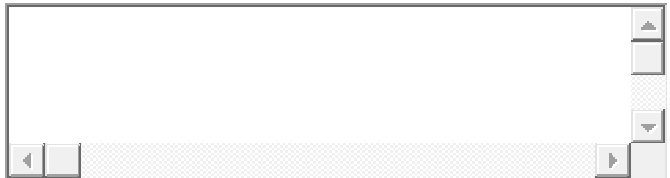
7. שם המעסיק:

8. מספר שנות עבודה:

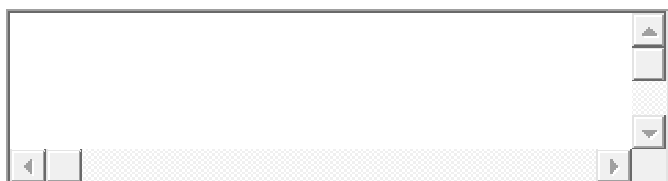
9. הפעילות העיקרית של מקום העבודה:

10. סוג העבודה העיקרית שעשית:

11. שם המעסיק:

12. מספר שנות עבודה:

13. הפעילות העיקרית של מקום העבודה:

14. סוג העבודה העיקרית שעשית:

15. האם אתה מקבל פנסיה (לא כולל קצבה מביטוח לאומי)?

כן

לא

18. מה הסכום?

17. ממתני?

16. ממני אתה מקבל פנסיה (לסוקר: לא מדובר על קצבה מביטוח לאומי)?

19. האם יש לך מקורות הכנסה נוספים ו/או אחרים (לא מדובר בקצבת זקנה מהביטוח הלאומי)?

כן

לא

22. מהו הסכום?

21. ממתני?

20. הכנסה מעבודה: שם המעסיק:

Three empty text input boxes, each with a vertical scroll bar on the right and horizontal navigation arrows (back, forward, home, end) at the bottom.

25 מהו הסכום?

24 ממתי?

23 הכנסה מביטוח מנהלים:
סוג הביטוח:

Three empty text input boxes, each with a vertical scroll bar on the right and horizontal navigation arrows (back, forward, home, end) at the bottom.

28 מהו הסכום?

27 ממתי?

26 הכנסה ממקור אחר: מהו
המקור?

Three empty text input boxes, each with a vertical scroll bar on the right and horizontal navigation arrows (back, forward, home, end) at the bottom.

29. כמה שנים למדת?

בערך:

לא למדתי

1-8

9-11

12

+13

30. מהו סוג בית הספר האחרון בו למדת?

בית ספר יסודי, חטיבת ביניים (כולל חדר)

בית ספר תיכון מקצועי

תיכון עיוני

מוסד לימודים להשכלה גבוהה

אחר, פרט

31. מהי התעודה הלימודים הגבוהה ביותר שקיבלת?

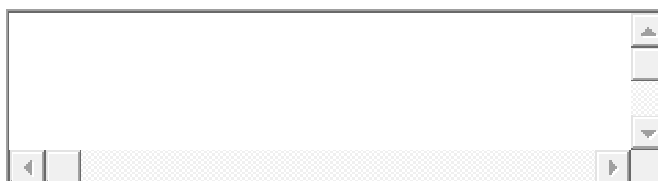
תעודת סיום בית ספר

תואר אקדמי

32. פרט מהו סוג התעודה הלימודים הגבוהה ביותר שקיבלת:

A rectangular form with a white background and a grey border. It features a vertical scroll bar on the right side and a horizontal scroll bar at the bottom. The scroll bars have small triangular arrows at their ends.

33. הערות הסוקר:

A rectangular form with a white background and a grey border. It features a vertical scroll bar on the right side and a horizontal scroll bar at the bottom. The scroll bars have small triangular arrows at their ends.

אנו מודים לך על שיתוף הפעולה